

ODLOŽITEV ZAČETKA ŠOLANJA ZA 1 LETO in PRIPRAVLJENOST OZ. ZRELOST OTROKA ZA VSTOP V ŠOLO

*» Male glave rastejo vneto,
prerastejo z letom male rokave,
male težave, male besede, male stezice ...
Nekoč je majhnega konec.
In napoči veliko.«*

Tone Pavček

V mesecih pred vstopom otroka v 1. razred osnovne šole, se nam staršem velikokrat porajajo vprašanja o pripravljenosti našega otroka na šolo. Šola namreč zahteva od otrok določeno mero telesne, socialno-čustvene (osebnostne) in intelektualne zrelosti.

Če starši razmišljate o odložitvi začetka šolanja za 1 leto ali pa se sprašujete, če bo vaš otrok zmoغل slediti rutini in obveznostim osnovnošolskega programa 1. razreda, se o tem pogovorite s strokovnima delavcema oddelka vrtca, v katerega je vključen vaš otrok in/ali pa se o tem posvetujte z vrtčevsko svetovalno delavko. Za lažji razmislek in odločitev pa vam v nadaljevanju podajamo nekaj ključnih informacij o pripravljenosti oz. zrelosti otroka za vstop v šolo ter o vpisu v šolo in odložitvi začetka šolanja za 1 leto.

VPIS V 1. RAZRED OSNOVNE ŠOLE in ODLOŽITEV ZAČETKA ŠOLANJA ZA 1 LETO

V skladu z Zakonom o osnovni šoli, morate starši otrok, ki bodo od 1. januarja do 31. decembra dopolnili 6 let, svojega otroka vpisati v 1. razred osnovne šole.

Otroka lahko vpišete v *javno* ali *zasebno osnovno šolo s koncesijo* v šolskem okolišu, v katerem ima otrok stalno ali začasno prebivališče. V drugo osnovno šolo lahko otroka vpišete, če šola, na katero želite otroka vpisati, s tem soglaša.

Če želite otroka vpisati v 1. razred osnovne šole izven otrokovega šolskega okoliša (šolskega okoliša, v katerem ima otrok stalno ali začasno prebivališče), morate najprej v predpisanem roku otroka vpisati v 1. razred osnovne šole v njegovem šolskem okolišu, nato pa najkasneje 14 dni po izteku roka za vpis v 1. razred, oddati vlogo za prepis še v osnovni šoli, na katero ga želite prepisati.

Seznam otrok iz šolskega okoliša, ki jih je osnovna šola dolžna povabiti in vpisati v 1. razred, si šola pridobi iz evidence šoloobveznih otrok, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za šolstvo. Šola te otroke pisno povabi na vpis v 1. razred.

Vpis v 1. razred poteka v mesecu februarju. Osnovna šola pošlje na domači naslov bodočih prvošolcev in prvošolk vabilo na vpis v 1. razred. Postopek vpisa v 1. razred nato poteka na osnovni šoli, na katero vpisujete svojega otroka. Starši pridete na vpis v 1. razred skupaj z otrokom (bodočim prvošolcem/bodočo prvošolko).

V kolikor pa otrok na šolo še ni pripravljen, se mu lahko začetek šolanja odloži za leto. Predlog za odložitev začetka šolanja lahko podate starši ali zdravstvena služba, podlaga za odložitev začetka šolanja pa je lahko tudi zapisnik multidisciplinarnega tima Razvojne ambulante s Centrom za zgodnjo obravnavo. Po podanem predlogu se izvede preverjanje oz. ugotavljanje pripravljenosti otroka za vstop v šolo. Če odložitev začetka šolanja predlagate starši ali zdravstvena služba, je preverjanje oz. ugotavljanje pripravljenosti otroka za vstop v šolo potrebno izvesti obvezno.

Kljub odločitvi, da boste podali predlog za odložitev začetka šolanja za eno leto, pa se morate starši odzvati vabilu na vpis v 1. razred osnovne šole in otroka vpisati. Na vpisu šolo obvestite o nameri odložitve začetka šolanja ter v ta namen izpolnite in oddate potrebno dokumentacijo. Obrazec za odložitev začetka šolanja prejmete s strani šole.

Najmanj tri mesece pred začetkom pouka šola izda staršem otrok, vpisanih v 1. razred, potrdilo o šolanju oz. odločbo o odložitvi začetka šolanja za eno leto.

Starši, katerih otrok bo odložen in tako s 1. septembrom ne bo šel v šolo, ampak bo še eno leto ostal v vrtcu ali doma, naslednje leto ne boste ponovno vabljeni na vpis otroka v 1. razred. Vpis ste namreč že opravili.

Več o vpisu v 1. razred si lahko preberete v zavihku **INFORMACIJE O VPISU V 1. RAZRED OSNOVNE ŠOLE**.

OTROKOVA PRIPRAVLJENOST (ZRELOST) ZA VSTOP V ŠOLO

Kdaj pa je otrok pripravljen oz. zrel za vstop v šolo?

Na zrelost otroka vplivajo naslednji dejavniki:

- vzgojne metode,
- okolje,
- tempo otrokovega telesnega in duševnega razvoja.

Ti dejavniki lahko pospešujejo ali zavirajo otrokov razvoj in pripravljenost oz. zrelost otroka za vstop v šolo.

Govorimo lahko o naslednjih treh sestavinah pripravljenosti oz. zrelosti otroka za vstop v šolo:

- telesna zrelost,
- osebnostna oz. socialno-čustvena zrelost,
- intelektualna zrelost.

Kaj pa zajema posamezna sestavina zrelosti?

Telesna zrelost

Na telesno zrelost vplivajo:

- otrokova teža in višina,
- otrokova razvitost čutil (vid, sluh ...),
- otrokova sposobnost pozornosti in koncentracije,
- otrokova razvitost grobe motorike (hoja, tek, plezanje, skakanje ...),
- otrokova razvitost fine motorike (spretnost rok in prstov).

Otrok je telesno zrel oz. pripravljen na šolo, kadar je telesno toliko razvit in zdrav, da šola ne bo imela negativnih posledic na njegov razvoj in zdravje.

Osebnostna oz. socialno-čustvena zrelost

Pri tej zrelosti moramo biti odrasli pozorni predvsem na to:

- kako otrok sprejema ločitev od staršev in od doma,
- kako sprejema novo okolje in nove situacije,
- kakšen ima odnos do odraslih,
- kakšen ima odnos do sovrstnikov,
- kakšno ima vlogo v skupini sovrstnikov,
- kako izraža radovednost, zanimanje za svet okoli sebe, željo po znanju,
- kakšna je njegova pripravljenost na sodelovanje,
- kako izraža radovednost, zanimanje za svet okoli sebe, željo po znanju,
- kako se loteva in kako rešuje zaupane naloge,
- kako je samoiniciativen pri nalogah,
- ali ima razvite delovne navade,
- ali zna poiskati pomoč in kako jo sprejema,
- kako reagira na uspeh in neuspeh,
- kakšno ima zaupanje vase,
- kako je samostojen pri skrbi zase in za svoje potrebe ...

Najpogostejši vzrok otrokovih začetnih težav v šoli je ravno njegova osebna oz. socialno-čustvena nezrelost.

Intelektualna zrelost

Otrok je intelektualno zrel, če obvlada naslednje:

- zna povedati osnovne podatke o sebi (ime in priimek, koliko je star, kje je doma ...),
- zna izraziti svoje potrebe, želje, misli,
- zna opisati znane osebe, predmete, pojave,
- se zanima za svet okoli sebe in je radoveden,
- smiselno odgovarja na zastavljena vprašanja,
- razume in sledi predlogom odrasle osebe,
- ima primerno razvite govorno-jezikovne spretnosti,
- ima primerno razvite grafomotorične spretnosti:
  - pravilno drži svinčnik, barvice ...,

- prerisuje preproste like in vzorce,
- barva do črte,
- riše prepoznavne risbe (npr. človeka, hišo, drevo ...),
- lista knjige in zvezke v pravi smeri in ne izpušča strani,
- sledi zgodbi in odgovori na preprosta vprašanja o vsebini le-te,
- obnovi kratko zgodbo,
- pripoveduje zgodbo ob risbah,
- razvršča predmete in simbole po več lastnostih (velikosti, barvi in obliki ...),
- se orientira na sebi in v prostoru (razume pojme gor, dol, levo, desno, spodaj, zgoraj, naprej, nazaj, spredaj, zadaj, pod, nad, v ...),
- se orientira v času (razume časovne pojme prej, sedaj, potem, včeraj, danes, jutri, zjutraj, zvečer ...),
- razlikuje osnovne barve in jih zna poimenovati,
- šteje do 10,
- prepozna in piše števke do 5 ...

POSLEDICE VŠOLANJA ZA ŠOLO NEZRELEGA OTROKA

Otrok, ki na šolo še ni pripravljen, pa vanjo vendarle vstopi, se lahko sooča z različnimi neželjenimi posledicami prehitrega vstopa v šolo: *lahko se pojavijo težave pri odhodu v šolo, težave pri sledenju šolski rutini in šolskim obveznostim, učne težave. Posledično lahko otrok razvije negativen odnos do šole, nezaupanje vase, čemur pa lahko sledi tudi pomanjkanje pozitivne samopodobe in samozavesti ...*

POSLEDICE NEVŠOLANJA ZA ŠOLO ZRELEGA OTROKA

Tako kot ima lahko neželjene posledice vstop otroka v šolo, ki nanjo še ni pripravljen, ima lahko negativne posledice tudi nevstop otroka v šolo, ki pa je nanjo že pripravljen: *otrok se lahko začne v vrtcu dolgočasiti, posledično lahko postane nemotiviran za izvajanje aktivnosti, ki se odvijajo, lahko se zateče v manj ustrezne oz. neustrezne oblike vedenja, lahko se pojavijo težave s samopodobo, samozaupanjem in samozavestjo ...*

KAJ LAHKO ZA OTROKOVO ZRELOST NAREDIMO STARŠI?

- Otroku omogočimo veliko gibanja, oblikovanja (npr. s plastelinom, glino, testom ...), igranja z drobnim materialom, risanja, slikanja, barvanja, trganja, rezanja, lepljenja ...,
- z otrokom se pogovarjajmo, skupaj opazujmo, poslušajmo, pripovedujmo o tem, kaj vidimo, slišimo ... (Na)učimo ga opazovati in opaziti, poslušati in slišati ...,
- otroku berimo, se z njim pogovarjajmo o prebranem,
- navajajmo ga na samostojnost pri oblačenju in obujanju, pri opravljanju potrebe na stranišču, uporabi jedilnega pribora, izpihovanju nosu,
- (na)učimo ga (po)skrbeti za svoje stvari (oblačila, obutev, igrače ...),
- vključujmo ga v vsakdanja opravila (pospravljanje, pripravljanje obrokov, nakupovanje ...),
- otroka ne silimo k učenju, spodbujajmo in razvijajmo pa njegov interes za učenje,
- otroku omogočimo čim več učenja skozi igro.

Vsak otrok ima svoj tempo razvoja in je edinstven v svojih osebnostnih značilnostih, zato ga ne primerjajmo z drugimi. Za otroka je najpomembnejše to, da so naša pričakovanja in zahteve do njega usklajeni z njegovimi razvojnimi značilnostmi.